

Vergaderjaar 2025-2026

36 960

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's - ProtectEU: Agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden

A

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Europese Commissie

Den Haag, 3 juni 2026

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Nederlandse Senaat heeft met belangstelling kennisgenomen van de Commissiemededeling ProtectEU: Agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden.¹ De leden van de fracties van de **BBB** en **PVV** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen in het kader van de politieke dialoog. De fractieleden van **JA21** sluiten zich aan bij de gestelde vragen door de fractieleden van de BBB.

Vragen en opmerkingen van de fractieleden van de BBB

De Commissie schrijft dat jihadistische actoren online desinformatie verspreid hebben en expliciete oproepen tot geweld hebben gedaan.² De fractieleden van de BBB vragen op welke websites of social media dit vooral is gebeurd. Hebben alle EU-lidstaten en de Europese Commissie binnen vigerende wet- en regelgeving hier voldoende maatregelen tegen genomen, ook om herhaling te voorkomen? Heeft de Nederlandse overheid volgens de Commissie voldoende maatregelen genomen?

De Commissie noemt de Russische sabotage- en hybride acties tegen de EU.³ Zijn er dergelijke Russische acties tegen EU-organisaties geweest? Worden instellingen en locaties van de EU zelf voldoende beschermd? Heeft de Commissie hier meer middelen of mandaat voor nodig? Zo ja, welke?

Ook wordt gewezen op de dreiging die uitgaat van “*de terugkeer van buitenlandse vrijwilligers en Russische oud-strijders met gevechtservaring*”.⁴ Houdt de EU een register bij met daarin zoveel mogelijk van deze personen? Valt dit onder de “*slagveldgegevens*” die worden genoemd door de Commissie?⁵ Als beide niet het geval is, zou Europol zich hiermee nog nuttiger kunnen maken?

De Commissie refereert aan “*netwerken van ondergrondse banken*”.⁶ In welke EU-lidstaten is het gebruiken van ‘ondergrondse’ banken al expliciet strafbaar gesteld? Als dit niet het geval is, acht de Commissie het wenselijk deze strafbaarstelling op te nemen in een richtlijn of verordening?

De Commissie nodigt de lidstaten uit om hun nationale terrorismebestrijdingsstrategie “*regelmatig te actualiseren*”.⁷ Hoe vaak zouden lidstaten dit volgens de Commissie moeten doen? Staat dit al in

¹ COM(2026)101.

² COM(2026)101, p. 2.

³ COM(2026)101, p. 2.

⁴ COM(2026)101, p. 2.

⁵ COM(2026)101, p. 21.

⁶ COM(2026)101, p. 3.

⁷ COM(2026)101, p. 3.

een Europese richtlijn of verordening? Zo nee, wil de Commissie een minimale termijn voor actualisatie in een richtlijn of verordening op gaan nemen?

De Commissie maakt melding van de dreiging van ramvoertuigen.⁸ Heeft de Commissie een project of programma om tussen lidstaten, eventueel met deelneming van decentrale overheden en eigenaren van belangrijke locaties, best practices tegen deze dreiging te delen? Zo nee, zou de Commissie deze dan willen starten?

Ook noemt de Commissie de radicalisering in gevangenissen.⁹ Mogen gevangenisautoriteiten volgens Europese richtlijnen en verordeningen, gezien de hogere dreiging die uitgaat van de doelgroep gevangenen, meer doen om radicalisering te monitoren en tegen te gaan dan de lidstaten in het algemeen bij hun burgers mogen? Zo nee, wil de Commissie hier voorstel(len) voor ontwikkelen?

De Commissie schrijft over inspanningen ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van “het Joodse leven”.¹⁰ De afgelopen jaren of het afgelopen decennium is de mogelijkheid voor Joden om (zonder gevaar te lopen) in de Europese Unie hun normale leven te leiden al (sterk) afgenomen. Welk referentiejaar hanteert de Commissie voor “het Joodse leven” dat weer vrijelijk moet kunnen worden geleefd? Naar de situatie van welk jaar streeft de Commissie om terug te keren?

De Commissie schrijft dat ‘honderden’ bevelen zijn uitgevaardigd om terroristische inhoud (‘content’) van de aanvallen van Hamas op Israël op 7 oktober 2023 van internet te halen.¹¹ Heeft Europol of een andere EU-organisatie deze internetcontent bewaard en veiliggesteld voor eventueel strafrechtelijk gebruik? Houdt bijvoorbeeld Europol ook specifieke databases bij van internetcontent van vergelijkbare zeer ernstige gebeurtenissen? Zo nee, wil de Commissie dit dan aan Europol of een andere EU-organisatie opdragen?

De Commissie schrijft over “exploitanten van zeer grote online platforms en zoekmachines”.¹² Heeft de Commissie in dit kader ook contact met exploitanten van buiten de groep NAVO-landen, zoals uit Rusland en China? Welke exploitanten uit deze landen doen volgens de Commissie te weinig om in de EU strafbare terroristische inhoud terug te dringen?

Wat doen de “veiligheidsadviseurs” van de Commissie precies?¹³ Getuigt het hebben van deze functies van subsidiariteit jegens de lidstaten? Kunnen die zelf niet genoeg en goed advies geven of inhuren?

De commissie spreekt van “vertrouwde derde landen”.¹⁴ Hoe wordt Hong Kong door de Commissie behandeld? Heeft Hong Kong nog een afzonderlijke status? Of wordt het inmiddels behandeld als deel van de Volksrepubliek China?

De Commissie schrijft dat ze nagaat “welke mogelijkheden er zijn om een “beschermingsverplichting” voor exploitanten van openbare ruimten (bv. sportzalen, muziekhallen, gebedshuizen) in te voeren om op risicoanalyse gebaseerde veiligheidsmaatregelen te nemen tegen potentiële terroristische dreigingen”.¹⁵ Een deel van deze exploitanten beschikt over beperkte budgetten, inclusief voor beveiliging. In het algemeen is terroristische dreiging tegen veel van dit soort individuele locaties niet zo hoog. Hoe wil de Commissie voorkomen dat zij wordt gedwongen om langdurig, onnodig zware maatregelen te nemen?

(In hoeverre) is het programma van de Commissie om “30 miljoen EURO in projecten om de algemene veiligheid van openbare ruimten te verbeteren” te investeren subsidiair?¹⁶ Lidstaten kunnen dit toch zelf ook wel?

⁸ COM(2026)101, p. 4.

⁹ COM(2026)101, p. 5.

¹⁰ COM(2026)101, p. 6.

¹¹ COM(2026)101, p. 8.

¹² COM(2026)101, p. 9.

¹³ COM(2026)101, paragraaf 2.4, p. 12.

¹⁴ COM(2026)101, p. 13.

¹⁵ COM(2026)101, p. 15.

¹⁶ COM(2026)101, p. 15.

De Commissie schrijft dat ze “*nut en noodzaak van de invoering van achtergrondcontroles bij havenarbeiders*” wil nagaan.¹⁷ Hoe wil de Commissie waarborgen dat havenbedrijven hiervoor geen onnodige of onnodig hoge kosten moeten maken? Volstaat bijvoorbeeld het nu al voldoen aan de International ship and port facility security (ISPS)-code niet?

De Commissie schrijft in een vrij korte paragraaf over een belangrijk onderwerp: “plaatsen van personen, groepen en entiteiten op de EU-lijst van beperkende maatregelen ter bestrijding van terrorisme (“EU-terroristenlijst”)”.¹⁸ Op welke termijn wil de Commissie extra maatregelen nemen? Denkt zij ook aan een nieuwe Europese richtlijn of verordening?

Vragen en opmerkingen van de fractieleden van de PVV

Juridische basis en bevoegdheidsverdeling

De fractieleden van de PVV stellen vast dat terrorismebestrijding zowel raakt aan JBZ-samenwerking (Titel V VWEU) als aan het buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB). Hoe borgt de Commissie de consistentie tussen beide pijlers?

De mededeling kondigt een mogelijke herziening van het EU-terrorismekaderbesluit/richtlijn aan. Wat is op dit moment de precieze juridische status van de geldende richtlijn terrorismebestrijding (2017/541) en welke wijzigingen overweegt de Commissie precies?

Subsidiariteit en proportionaliteit

De mededeling stelt dat terrorisme “*noch in fysiek opzicht noch in digitaal opzicht grenzen kent*”.¹⁹ Hoe onderbouwt de Commissie concreet de meerwaarde van EU-optreden ten opzichte van nationale aanpak, met name voor preventieactiviteiten (radicalisering, onderwijs, sociale integratie) die bij uitstek nationaal en lokaal van aard zijn?

Terrorismedefinitie en strafbaarstelling

De mededeling signaleert dat “*vervaagde grenzen tussen online- en fysieke operaties*” het moeilijk maken terroristische misdrijven te definiëren.²⁰ Overweegt de Commissie de terrorismedefinitie in Richtlijn 2017/541 te verbreden?

De mededeling noemt “*minder ideologisch gedreven actoren*” als nieuwe uitdaging.²¹ Hoe wil de Commissie omgaan met de afbakening tussen terrorisme en ernstige geweldsmisdrijven zonder ideologisch motief?

Online terroristische inhoud (TERREG en AI)

De Commissie wil AI inzetten voor opsporing van terroristische inhoud.²² Welke waarborgen stelt de Commissie om te voorkomen dat geautomatiseerde filtering leidt tot overmatige censuur van legale uitingen, en hoe past dit binnen de AI Act (Verordening 2024/1689)?

Gegevensdeling, rechtmatige toegang en encryptie

De mededeling verwijst naar de “*routekaart voor de rechtmatige en doeltreffende toegang tot gegevens*” (2025).²³ Wat is de concrete inhoud van deze routekaart en houdt deze een voorstel in om encryptie te verzwakken (“lawful access to encrypted communications”)?

Migratie-veiligheidsconnectie

De mededeling koppelt terrorismebestrijding expliciet aan migratiebeleid en pleit voor “*systematische controles*” van irreguliere migranten.²⁴ Hoe garandeert de Commissie dat dit niet leidt tot collectieve profilering op basis van nationaliteit of etniciteit, in strijd met art. 21 van het EU-Handvest?

¹⁷ COM(2026)101, p. 17.

¹⁸ COM(2026)101, p. 22.

¹⁹ COM(2026)101, p. 1.

²⁰ COM(2026)101, p. 1.

²¹ COM(2026)101, p. 1.

²² COM(2026)101, p. 6-7.

²³ COM(2026)101, p. 20.

²⁴ COM(2026)101, p. 13 en 18.

Institutionele samenwerking en coördinatie

De mededeling voorziet in een versterkte rol voor Europol.²⁵ Welke bevoegdheden krijgt Europol erbij? Hoe verhoudt dit zich tot de democratische controle op Europol, met name de rol van het Europees Parlement en de nationale parlementen bij toezicht op operationele activiteiten?

Grondrechten en rechtsstaat

In de mededeling staat vermeld dat de Commissie “*samen met de hoge vertegenwoordiger en de EU*

coördinator voor terrorismebestrijding de internationale samenwerking met betrekking tot alle pijlers van deze agenda [zal] versterken volgens een aanpak waarbij de mensenrechten in acht worden genomen”.²⁶ Welke specifieke grondrechttoets heeft de Commissie uitgevoerd op de afzonderlijke maatregelen, en is er een formele impact assessment naar het Handvest van de Grondrechten uitgevoerd?

De mededeling wil de EU-terroristenlijst flexibeler en operationeler maken.²⁷ Welke procedurele waarborgen (motivering, rechtsmiddelen, periodieke herbeoordeling) worden versterkt om te voorkomen dat onterecht geplaatste personen of organisaties moeilijk van de lijst af komen, conform de rechtspraak van het Hof van Justitie?

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag **uiterlijk binnen drie maanden** na dagtekening van deze brief.

B.O. Dittrich

Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

²⁵ COM(2026)101m, p. 19 en 21.

²⁶ COM(2026)101m, p. 21.

²⁷ COM(2026)101, p. 22.